

Wie dat zoekt leeft in ivoren torens noch in kluizenaarscellen. Wie menschen wil schilderen zoekt hen, dus ook het leven, zoekt verschillende levens en levens-sferen, kan niet buiten zelfde belangstellingen als van den romancier. Hij heeft het leven even hard noodig als het ambacht. Een rijkdom aan levensindrukken en levens-ervaring is voor zulk een schilder misschien belangrijker nog dan het perfecte vakmanschap, de steevastе zekerheid van het *métier*, waaraan het hem bij oogenblikken zonder gedrevenheid kan ontbreken. Van hoe vele schilders die portretteeren is het levensveld te eng, daardoor hun psychologisch gezichtsveld nauw en dikwijls — de nieuwe burgerlijken! — vernauwd door sociale theorieën of onder invloed van een te klein milieu. Dan geeft het portret vorm aan een kleine en eenzijdige visie en accentueert bepaalde eigenschappen — die van een klasse bij voorbeeld — ten koste van de andere.

Couwenberg is niet nauw. Hij is zeer open. Hij heeft een intuïtief fijn en door menschenkennis ontwikkeld psychisch tastgevoel: hij ziet menschen onderling zeer verschillen. En toch hebben zijn portretten iets gemeen, waardoor zij ook buitenstaanders treffen: zij beelden met den mensch iets van diens raadsel en dat van het leven, het verband tusschen de eene en de andere onbeantwoorde vraag, zij beelden ook immer iets van de hoogste menschelijke waarde. Hij portretteert niet critiseerend — hoovaardij der eigengereide dommen, psychologisch gemaskeerd — maar aanvaardend. Hij kent noch de hoovaardij dier ijdelens, noch de hoovaardij der kunst, die het portret ont-menschelijkte, zelfs uit het portret den mensch verdonkeremaande terwille van het zoo geheeten absolute schilderij (een schilderij met een minus).

Hij is aan de neo-humanisten verwant. Zij vormen een groep, goeddeels niet-Fransche schilders te Parijs, die geen bepaalde, scherp te definieeren schilder-kunst-æsthetische conceptie voorstaat doch (zijdelings) steunt op het classicisme. Wat die schilders nastreven is een meer gedifferentieerd, modern-sensitiever classicisme met den mensch in het centrum als vorm van vooral psychisch, ook geestelijk leven. Als portrettisten pogen zij vóór alles de sfeer van een mensch te begrijpen, aan te voelen, te zien, en daarin den mensch nader te bepalen. (Zij schilderen graag vrouwen, omdat vrouwen meer dan mannen een sfeer om zich heen stellen). Voor hen is daarom de achtergrond van wezenlijk belang, want daar is in de kleur de psychische sfeer van een zitter te realiseeren en zij wordt dikwijls versterkt door de keuze van den vorm van ruimte, onbepaald gelaten, landschap of interieur.

Couwenberg heeft veel met hen gemeen, ook zijn domineerende schilder-kunstige